„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
ШЕСТ ПУТА НА НЕДЕЉУ,
осим на дан после свеног.

Претплата и огласи
шаљу се на администрацију
а рукописи
уредништву „БРАНИКА“
у НОВИ САД.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
на годину: К 28 или 35 дин.
на по године: К 14 или 17½ дин.
на четврт год.: К 7 или 8¾ дин.

Појединн бројеви стају
10 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 потура од реда
ситних слова.

Уредништво и администрација
»Браника« налази се у кући
дра Мих. Полита-Десанчића, грчко-школска ул. бр. 11.

Број 63. У Новом Саду, у четвртак 23. марта (5. априла) 1906. Година XXII.

Позив на претплату.

Крајем овога месеца истиче претплата свима оним нашим претплатницима, који се на прву четврт, односно до краја марта 1906. на наш лист претплатили.

Молимо, да нам поштовани претплатници благовремено обнове претплату, како не би било прекидања у шиљању листа. Ми не жалимо ни труда ни трошка, да задовољимо своје читаоце, њихове захтеве и потребе, па је право, да и претплатници тачно врше своју дужност.

Позивајући дакле своје досадашње претплатнике, а и остали српски свет на нову претплату, дајемо од своје стране уверење, да ћемо и од сад стајати на бранику Српства у овом независном листу, који у свима околностима остаје веран правцу и путу, којима корача. Читаоци „Браника“ могли су се уверити, да како у главним чланцима, тако и у осталим деловима листа, дајемо потпунога обавештаја о свима појавама политичкога живота. Не мање гледимо да у нашем подлиску култивирамо и забавни део.

Претплатна је цена „Бранику“:
На годину . . . 28 кр. или 35 дин.
На по године . 14 кр. или 17½ дин.
На четврт год. 7 кр. или 8¾ дин.

А може се претплатити месечно. Месечно стаје „Браник“ 2 К 35 пот.

Претплата се шаље поштанском упутницом на **Администрацију „Браника“.**

У Н. Саду, 21. марта (3. априла) 1906. год.

Управа и уредништво „Браника“.

Обмане у завереничком питању.

Србија преживљује врло критичне дане. Сви знаци указују на то, да се приправља нека *промена*. Желели бисмо, да та промена буде означена обртом *на боље*.

Данашње стање у Србији постаје сваким даном неспосније. Србија има данас владу, која ни у ком погледу није дорасла свом позиву. То свако зна, то свако осећа у Србији. Тобожња реконструкција кабинета, што је довела на чело владе генерала Саву Грујића, то је било право опсенарство. Остао стари кабинет Љубе Стојановића, који је постао немогућ и према скупштини и према јавном мњењу у Србији а таквом кабинету требао је *једини* Сава Грујић да створи способност, да створи поверење — права пронија, права бесмислица!

Страначки односи у Србији постали су такови, да разборите српске политике једва може да буде. Данашња српска политика, то је вечито *осцилирање у радикализму*. Оно што је радикализам у Србији, тога нема ни у једној држави на свету. То није онај радикализам, што га има у Француској и у другим европским државама. То је радикализам *особите врсте*, то је специјалитет што га само Србија има. То је онај радикализам што је *поклонио Српство*. Радикализам је данас у Србији главна ствар, а Српство споредна.

Данас у Србији српски интереси долазе у други ред, главна је ствар, као што се то при последњој кризи показало: Хоће-ли се завађена „старија и млађа браћа“ помирити. Али како да се помире, кад радикализам значи: отимање око власти. „Старију и млађу браћу“ нико не може помирити, јер су једни друге због те „власти“ тако нагрдили да су постали крвни непријатељи.

Наравно, према специјалитету српскога радикализма, друге странке не могу имати речи. Радикали, били „старији или млађи“, представљају *већину* и у скупштини и у народу. Па куд радикали нагну, туда мора да иде и српска политика. Али случајно радикализам и већина у скупштини, још *не дају способности* за вођење државних послова. То се показало у спору са суседном монархијом, па у односају према Бугарској. Веће неспособности у вођењу државних послова није свет видео, него што су то „млађа браћа“ радикали показали. Српски државници који би били способни да воде државне послове, они морају да стоје у страни, јер *демагогија*, оличена у српском радикализму, чини немогућим да би правилан ток државнога и парламентарнога живота могао у Србији корена ухватити.

Али то земљиште са специјалитетом српскога радикализма, омогућило је и *неки други специјалитет*, а тај специјалитет је још и нешто *више* него *преторијанство* у старом Риму. У старом Риму, преторијанци скидали су и постављали римске цареве, али су *отворено* извршивали своју власт. У Србији пак преторијанство извршава *тајно* своју власт. Преторијанци у Србији постали су, како их је Пашић назвао: „*неодговорним*“ факторима. Као такови они *немају одговорности* пред скупштином али према специјалитету српскога радикализма, они *стварају* свагдање српске владе.

То је *патолошка појава*, то је болесно стање у државном животу Србије. *То је ознака читавога завереничкога питања у Србији.*

Скоро ће се навршити три године од крваве, страшне катастрофе 29. маја 1903. у београдском конаку. На варварски начин, коме једва има примера у светској повесници, убијени су краљ и краљица, убијени министри, убијени сродници и приврженици краља Александра и краљице Драге.

Је-ли то била *народна* револуција као она у Француској г. 1789., или она у Енглеској г. 1648., или оно убиство рускога цара Павла г. 1801? *Ниједно од свега тога*. Али кад би се и крваво догађај од 29. маја могао правдати са револуцијама у светској повесници и са оним римским: tyrannum necare licet — то нас од убијања владара *деле столећа*. *Данас* цивилизована Европа не може бити равнодушна према једном крвавом варварском чину, те га не може сматрати као сасвим *унутрашњу* ствар једне државе.

И у том лежи *велика обмана*: што се у Београду *завереничко питање* хоће да сматра као чисто *унутарња* ствар Србије. У тој обмани замера се што Енглеска тобож вређа „достојанство“ Србије, јер хоће *моралну сатисфакцију* за крваво чин од 29. маја 1903.

После 29. маја завереничко питање препло је различне мéне. Завереници били су прво слављени, као неки „јунаци“, били су одликовани *звездама*, постали су „звездаши“. Стање које су завереници створили, названо је било „*светло стање*“. Радикалска народна скупштина, уместо да је катастрофу од 29. маја узела просто на знање, она је крваво догађај уздизала и славила га. Начинила се *солидарном* са завереницима. Ово је морало поред запрепашћења са крвавим догађајем од 29. маја, произвести у Европи највеће огорчење па и снизити Србију до једне варварске оријенталне државе. Читаво европско јавно мњење осудило је српску скупштину. У Енглеској била је ствар непојмљива, а наш узвишени владар изустио је оне значајне речи: да Србија треба да се морално *лечи*: moralische Gesundung.

Могу-ли се завереници правдати са патриотизмом, са српским родољубљем? Можда има међу завереницима по који млад човек занесен, који је држао да и мучко убиство може имати квалификацију патриотскога дела. Али иначе према старијим завереницима, крваво дело од 29. маја носи на себи сва критерија злочинства.

Па и у том лежи велика *обмана*, да по радикалским појмовима, злочинство може и сме остати *некажњено*.

Врло су то чудновати појмови у Србији! Генерал Сава Грујић имао је ту смелост, да је недавно изјавио: да *завереничкога питања нема*. Можда га нема у Србији по радикалским појмовима, али га *има у читавој Европи — на велику штету Србије*.

Но међутим су за ове три године, завереници све то ниже падали у јавном мњењу Србије. Недавно кад је *Никола Јовановић-Американац*, српски трговачки агент у Лондону дошао у Београд, почело се у владиним круговима расправљати завереничко питање. Да Јовановић није имао и није могао имати никакав предлог од стране енглеске владе, то је сада *изван сваке сумње*. Али је Никола Јовановић могао реферисати о јавном мњењу у Енглеској против Србије баш због нерешеног завереничкога питања. Према томе расправљало се завереничко питање у владиним круговима. Расправљало се у том смислу, да се завереници уклоне из службе односно да се пенсионишу.

Каква и опет велика обмана! Зар у Београду мисле да би се тиме Енглеска задовољила? Ово су завереници сáми најбоље оценили. Они сáми држе да се Енглеска тиме *не би задовољила*, па зато су искали да се завереничко питање *скине са дневнога реда*. И тако је данас решење завереничкога питања опет *застало*.

Не треба у Београду да се обмањују. *Завереничко питање сада пред суд*. Убиство *Стамбуловљево* у Бугарској се такође сматрало као „*патриотско дело*“, али зато су убице ипак дошле пред суд. Српски завереници кад су имали одважност да учине крвно дело од 29 маја, треба да имају и одважности да се ставе пред суд.

Каже се, да би одстрањење завереника значило *опасност* за читаво ново стање са рестаурацијом династије Карађорђевићеве. *Зло и наопако ако краљ Петар нема свога наслона у српском народу већ само у завереницима*!

Завереничко питање мора се једном решити. *Не да се решити обманама*. Права је то фраза: да је тобож *повређено достојанство Србије* кад Енглеска чини зависним успостављање дипломатских односаја са Србијом од решења завереничкога питања.

Ако српски државници радикалскога калибра не увиђају *неизмерну штету* коју Србија трпи што је Енглеска прекинула своје односе са Србијом — то им нико не може дати памети. Енглеска данас има одлучан глас у стварима на Балкану. Ако је краљу Петру више стало до завереника него до будућности Српства на Балкану, онда нека слуша савете генерала Саве Грујића!

Школски Савет.

Народно-Црквени Школски Савет држао је у Ср. Карловцима 14. (27.), 15. (28.), 16. (29.) и 17. (30.) марта о. г. седнице своје, на којима је председавао патријарх Георгије *Бранковић*, реферисао главни шк. референт Ђорђе *Поповић*. Од чланова присутни беху: Теофило *Димић*, Светозар *Прибићевић* и Душан *Стојшић*.

Како „Н. Србобран“ извештава, решене су ове главније ствари:

Министар просвете доставља отпис у ствари сомборске учитељске школе. Овим отписом одредио је до 1. априла рок, када се има задовољити његовим захтевима. Изјављује, да ће у противном случају *забранити испит зрелости на српској учитељској школи у Сомбору*. Решено је, да се изашаље изасланство, које ће разложити министру, да је становиште Ш. Савета коректно и основано на закону, те ће узнастојати, да министар одступи од својих захтева. У изасланство су изабрани: Лукијан *Богдановић*, епископ будимски, др. Лаза *Секулић*, пар.-црквени тајник и Ђорђе *Поповић*, гл. шк. референт. — Прочитан је допис министра просвете, којим се саопштава Ш. Савету, да је министар одбио уток Даринке *Стојковићеве* бив. забавиље у Перлезу против решења Ш. Савета. — Прочитан је министров допис, којим моли Ш. Савет, да упути управу сомб. учит. школе, да поднесе инспекторату податке о заводу. Известиће се министар, да је Ш. Савет поступио у овој ствари према прописима закона. — Прочитан је *одговор министра просвете на представку Школског Савета* против т. зв. *Лукачевих наредаба*. У овом одговору позива министар Њ. Преузвишеност *(патријарха), да се уздржава у будуће од израза, какви су употребљени у оној представци, јер ће иначе учинити друго расположење*. Решено је, да се овај предмет уступи као *гравамен* срп. народ. црквеном са-

бору. — Министар саопштава своју одлуку у ствари учит. дотације у бачком Петрову Селу. Јавиће се министру, да је тамо већ попуњено учит. место, а тим да Ш. Савет сматра ствар за свршену. — Представке Е. Ш. Одбора, којима ови одбори моле, да Ш. Савет пристане на бирање потпредседника Е. Ш. Одбора, уступиће се сабору. А није узето на знање саопштење Е. Ш. Одбора вршачког, да ће изабрати себи потпредседника *усприкос* решења Ш. Савета уредне администрације ради. — Узето је на знање саопштење кр. земаљске владе у Загребу, да је одобрила правилник за коначно оспособљење учитеља на срп. учитељској школи у Пакрацу. Постављено је и поверенство за испит за дефинитивно оспособљење, те су у поверенство ушли: Ђ. Поповић главни шк. референат, као изасланик Ш. Савета, архимандрит Митрофан Рајић, Никола Шумоња управитељ срп. учит. школе у Пакрацу, Мита Грујић, управитељ срп. учит. школе у Карловцу и Богољуб Бакаловић, проф. срп. учит. школе у Пакрацу. Члановима поверенства са стране одобриће се путни трошак и дневнице од 10 К., а опима из места дневнице од 10 К. — Известиће се кр. земаљска влада, да ће се испиту за коначно учит. оспособљење у Пакрацу припустити и онакви кандидати, који су положили закључни испит у срп. учит. школи у Сомбору, а имаду двогодишњу учитељску праксу. — На представку проф. Јов. Ј. Кнежевића у Пакрацу одређен је члан Ш. Савета Светозар Прибићевић, да на лицу места обави извиђај. — Захвалиће се конзисторијалном фискалу у В. Кикинди, д-ру Сави *Пушнику*, што је *бесилачано зеступао Ш. Савет* на оставинској расправи Ђ. Радака, те ће се још уз то замолити за препис тестамента.

(Наставиће се.)

Догађаји у Русији.

Изгреди у Руској Пољској.

У фабричком месту Остравици, у радомској губернији, два радника убише у недељу једног полицаја. Радници нису хтели да издају убице на што 200 козака са 2 топа опседну фабрику, у коју се убице склонили. Више радника је при покушају да побегну, убијено. Напослетку убице буду издате.

Да-ли нов рат с Јапаном?

Не би човек веровао, али је факт, да извесни кругови у Русији опет агитују за *рат против Јапана*.

„Новоје Времја“ тражи *реванш*, а и други листови дувају готово у исти рог и *говоре о евентуалном новом рату између Русије и Јапана*. И владини кругови предузимају журно мере, које не дају наде, да ће се мир трајно одржати. Пре месец дана, као што је познато, забрањен је Јапанцима прелазак руске манџурске границе. У *Владивостоку* се грозничавом брзином подижу утврђења и стара оправљају, а влада чини све, што у њеној снази стоји, да у најскоријем времену добије нову флоту.

Војске у Манџурији биће сада око 300.000. Врло је мали број враћен после рата. Генерал *Линевић* изјаснио је једном сараднику „Петербургске Газете“ још кад се мир требао да закључи, да је незадовољна војска таким исходом и да је ван сваке сумње у изгледу *нов рат*, који ће Јапанце уништити.

И Јапанци су исходом мира незадовољни и гледаће прву згодну прилику, да обнове непријатељства. Русима је стало за тим, да стратегијски важне тачке код Харбина што јаче утврде, и да у приправности држе довољан контингенат војске. И сам положај, који заузимају Јапанци и Руси на Сахалину (Руси држе северну полу, а Јапанци јужну полу Сахалина) довешће а пре а после до рата између њих.

Генерал *Гродеков*, данашњи главнокомандујући руске војске у Манџурији, концентрисао је у Јужној Манџурији велики број војске, која и ако је мир закључен, не напушта Манџурију. Русија као да тражи повода за ново ратовање. Руси ће или изазвати конфликт на Сахалину, или забранити Јапанцима право риболова у Охотском мору, које су право стекли портсмаутским уговором мира.

Једини лист „Наша Жизњ“ противан је новом ратовању и вели у једном од последњих својих бројева: „Рђава манџурска авантира скрива за нас још горе последице, ако судбина Русије не буде за времена истргнута из руку наших чувених освојача у Манџурији“.

С обзиром на садашње унутрашње стање у Русији, ова ће се тешко упуштати у тако ризиковано предузеће, као што је нови рат с Јапаном.

Рад епархијских скупштина.

Епархијска скупштина темишварска.

(Свршетак.)

После одмора

Епископ отвара седницу. На реду је извештај епархијског Школског Одбора.

Др. Богдан *Давидовић* предлаже, да се тај извештај узме на знање, да се одбору даде опросница, а усвоје предлози, изнесени у извештају.

Учитељ Милан Ђ. *Ђосић* у главном усваја извештај, на појединостима има некоје измене. Тако на пр. мисли, да је референт г. Љубомир Лотић незаконито добио допуст на годину дана... (Бурно прекидање: Та то је већ свршено! — Чујмо! — Чујмо!)... те зато треба г. Лотић да се позове да иде у мировину. Говори даље о допусту вел.-кикиншког учитеља Баковљева, па онда о том, да се Школски Савет умоли, да измени наредбу, којом се на ниже разреде учитељице постављају, јер се то противи уредби, коју само сабор може изменити. Ваља даље умолити Школски Савет да измени одлуку своју о *споредном занимању учитеља*, јер државни закон није меродаван за наше автономне уредбе. Предлаже, да се одбаци предлог о дневницама за чланове епарх. одсека јер је епарх. фонд мали. Неке од предлога ЕШ. Одбора усваја.

Учитељ *Бугарски* има две опаске, но прво на Ђосићеве речи хоће да каже, да је била општа жеља учитеља да за референта добијају учитеља, те му је двоструко жао, што види, да колега сваком приликом напада референта.

На сам извештај опажа: 1.) Има школских дворана, које не одговарају захтевима, влажне су у највише случајева, те моли, да се општине упуте, нека преко школских ферија школске дворане доведу у ред, и да ове буду видне и здраве 2.) Желео би, да се учитељима приликом учитељских зборова даде само путни трошак, али друга накнада не, јер и код куће морају трошити. Предлаже, да се ЕШОдбору и референту изрази благодарност и признање, што су такав исцрпан и прегледан извештај поднели. (Бурни усклици: Живели! Живели!)

Григоријевић (радикал) тражи, да и чланови ЕШОдбора полажу заклетву, јер види, да три рођака седе у њему. (Гласови: Ал' не у једном турнусу! У каквом су сродству?) Кумство, сродство и пријатељство!

Поп-Обрад *Брусин*: *Онда с ове стране не би ниједан могао седети у Школском Одбору, јер ми смо на овој страни сви пријатељи.*

Светозар *Марчић*: Кум, девер и стари сват! (Смеј.)

Григоријевић: Не воли, што је баш Бугарски поднео предлог, јер мисли да је Бугарски род Лотићу. (Какво цепидлачење радикалско! — *Изв.)* Што се тиче оправака школа, треба казити, да се тиме не наметне народу нов терет, јер се и онако сели у Америку. (Овај радикал не мари, ма се српска деца и погушила у нездравим школским дворанама! Њему су подозриве оправке, јер их није предложио *радикал*. Бедник један! — *Ур. „Бр.“*) У погледу председавања код школских испита тражи, да може бити и други ко председник, а не само чланови школског одбора. Треба дати да сваки учитељ може бити на другом месту при испиту, како би сваки знао, да и други учитељ може имати удела при испиту у његовој школи, те би на ову боље пазио.

Светозар *Марчић:* Има право г. Григоријевић, јер требало би да учитељи иду кући, а они седе овде с нама заједно до недеље! (Општи смеј.)

Григоријевић: Ево г. Гена Петровић је био у Бечкереку, па бечкеречки учитељи нису били с њиме задовољни.

Гена *Петровић*: Био сам изаслат на испите у Вел. Бечкерек. Говорник је рекао, да се сад друкчије учи. Ми имамо наставни план, кога се сви морамо држати, стари и млади. *То* сам ја у Бечкереку тражио од учитеља.

Григоријевић није рекао, да су млађи учитељи способнији, него да нису задовољни са Ђеном Петровићем.

Др. Богдан *Давидовић*: *Биће да и г. Петровић није био задовољан с њима!*

Учитељ *Торђански* изјављује своје признање референту Лотићу и придружује се предлогу Бугарскога. Од своје стране има ове опаске: Волео би, да црквене општине не оснивају засебне школске фондове, него само као српске црквене, јер види какав је дух времена и зна, шта је постигло оне фондове, који су у војној граници били.

У извештају је нашао, да је од 14 изабраних чланова само 9 марљиво похађало седнице Школског Одбора и ти су поименце споменути; они пак, који нису долазили, нису споменути. Предлаже, да се и немарни чланови поименце спомену, како их други пут не би бирали.

Учитељ *Терзин* спомиње да би имао више ствари да спомене, но сада ће споменути само једну, којом се цеп учитеља напада. Најглавнија ствар је, да се оно, што је учитељима утаначено, плати, а никако да се то може смањивати. С тога моли, да се у томе смислу епархијска скупштина обрати Школском Савету. — Епарх. шк. референт *Лотић* вели, да је његова ствар већ претресена; јуче је већ досађивао Ђосић, сад опет ту исту ствар потрза. Рекао сам, вели, јуче да се г. Ђосић не служи уобичајеним парламентарним начином, то јест, да су му тврди разлози као гвожђе, него су они као пена. Било да г. Ђосић из љубави према српском народу, према школи и према мени чини те изјаве сада поново, било пак из мржње, држим да није умесно погревати. Прелазим преко тога. Што се дневница учитеља приликом зборова тиче, мора опет поновити, да Ђосић не прочита или не репетира тачно оно, што хоће да замера, јер у извештају нема ни речи о *дневницама*, а Ђосић ипак спомиње „неке дневнице.“ Тамо јер реч о *накнади фактичких издатака* учитеља.

Григоријевић: То је још горе!

Епископ: Ова ствар ће се код Е. А. Одбора решавати.

Лотић и сам признаје, да су школске дворане рђаве, но иде се за тиме да се стање побољша, али за сада боље ништа него ништа.

Говорнику је врло мило, што г. Григоријевић зна његово родословље и захваљује му, што му је нашао данас у Бугарском рођака, јер он до данас то није знао, нити је био икада он код Бугарског, нити Бугарски код њега у кући.

Што се повереника о испитима тиче, они су поднели своје извештаје Е. Ш. Одбору, који је једино надлежан. Захтев Владе Торђанског да се извештаји о раду учит. зборова штампају у извештају ЕШОдбора, држи за непотребан, јер би извештај био врло велик, непрегледан, а и онако се ти извештаји штампају у учитељском листу.

Моли, да се извештај узме на знање.

Ђосић ће бити врло кратак т. ј. ако га ко не буде изазивао. (Гласови: *Он* говори о изазивању!) Подгрева старе ствари, док га *Епископ* не упути да је то већ решено, нека се држи ствари.

Ђосић задржава своје предлоге и седа.

Др. Богдан *Давидовић* понавља свој предлог са допуном Бугарског и Терзина.

Предлог се великом већином усваја.

На реду је *извештај епарх. адм. одбора.*

Епископ тумачи у кратко извештај. Само је у погледу епарх. фонда и умножавања његова хтео да спомене, да је то решење епарх. скупштина од 1904. донела, те тако против тога се може само на сабор рекурирати, а овде о томе не може бити дебате. Но није тај фонд умножен „наметом на вилајет“, него другим путем и начином. Умножен је са 7000 К, што се на школе и канцеларијске трошкове употребљава. Још хоће да спомене, да услед Берзевицијева предлога минимум учитељске плате буде 400 фор. Било је дошло до тога, да се 30—40 школа затвори, онда је тај фонд притекао у помоћ.

Моли, да се узме у обзир да се посао удвостручио, а радне снаге су остале те исте. Добра воља је била ту, ако се овде-онде и може што замерити, он ће у будуће бдити бодрим оком, да како епарх. адм. одбор, тако и чиновници још ревносније врше своје дужности.

Учитељ Светозар С. *Ајваз* не прима извештај, јер види, да је рад епарх. адм. одбора био млитав, а у многим случајевима незаконит. Сам адм. одбор признаје да су чланови били немарни.

Епарх. бележник др. *Зубковић:* Ни један случај супституције није био!

Ајваз: Види, да је слаб надзор био јер ево и Кикинда дугује верозаконски приносе. (Гласови: А Бечкерек?) Почиње говорити о комесарству, да... (Вика: Та је ствар свршена!) .. ако се то зло нашло, треба га искоренити. (Гласови: Па већ је укинуто!) О дру Љуби Павловићу не зна шта је он у Меленцима радио. (Милан *Маркуш*: Спасао је општину!) То ће се већ видети! (*Берар*: Па већ се види!) Ја не видим. (Светозар *Марчић:* Па ко Вам је крив кад не видите *данас* добро?!) Замера извештају у погледу неких фондова и каже, да је лабава била контрола.

У ствари *закупа мин. Бездина* била је, вели, повреда закона. Ту Ајваз *рецитира „Заставине“ бесмислице* на дугачко и на широко. Упушта се даље у појединости и на крају пита, да-ли је *140.000 К* плаћено за фискалски хонорар у Фабрици!

Др. *Зубковић*: То је штампарска погрешка. Плаћено је 14.000 К.

Светозар *Марчић*: (Ајвазу): Одакле сте Ви то читали? Из *„Заставе“?* (Смеј.)

Др. Младен *Паниће* пита: 1.) Зашто В. Кикинда није платила верозаконски приносе.

Марко *Богдан*: А Бечкерек?

Др. *Паниће*: Јесте, дугује и Бечкерек од 10—15 година, тај дуг није из нехатости неплаћен, него што није

ЛИСТАК.

СРБИН — ИСЛАМ!

— Догађај у босанском суду. —

Прије три године судила су се два виђена Мусломана у суду Санског Моста. Један је био богати и образовани Ахмед-бег Зејнил-агић из Брчког, а други Авдулах Куршумовић из Старог Мајдана, у Крајини. Први врло виђен и школован Мусломан, био је први међу угледним првацима Тузланског окружја, који су уз народни покрет и који се отворено називао Србином, по народности. А Авдулах бјеше присталица турске фанатичне политике, и као такав држао је оно: »ђаур, невјерник, Влах« — за све, који нијесу Мусломани. О каквом свом српском поријеклу није хтио ни да чује, и ако се у народу зна да му је рођени брат његова деда — био српски поп.

Нећу овдје, да редам зашто су се, и како су се ова ова два Мусломана судила, јер ми то није намјера, — него ћу да изнесем оно, што је цијелу варош изненадило!...

Судили су се у Старом Мајдану, судском одељку, тога котара — феза. Судија, који је водио парницу био је Јосип Новак, родом Словенац, а уз њега су судили грађани: Јован Кокановић и Шериф еф. Кадић из мјеста.

Судска правда осудила је Авдулаха за кривицу, и да плати Ахмед-бегу све трошкове, који су износили приличну суму.

— Не, ако си Турчин, бег! Имаш-ли душу? Много је! — поче болно Авдулах.

— Какви Турчин!? Ја сам Србин-Ислам, ефендија! одговори поносно Ахмед-бег, па се окрену судији: »Молим, Вас, да га осудите на плаћање! Ја нећу ништа попустити, и данас се одмах крећем на пут...»

Судија их је Новак молио, да се измире, али бег нешће, говорећи да је он из даљине и његови су трошкови велики.

Најзад судија потписа осуду, и поче у протокол заводити опис осуђеника и противника. При питању вјероисповјести, писар и нехотично пишући изрече »Мухамеданац«. На једном бег викну: »Нијесам ја Мухамеданац, јер вјера моја је од Бога; Бог је један, а Мухамед је његов Пророк. Вјера се зове Ислам, Исламска вјера или арапски: Муслим!« Судија рече, да се запише: Мусломанске вјере и то овако: Бошњак, Мусломанске вјере, али се бег још више наће увријеђен.

— Господине! Ја сам Мусломан, али, ако ћете по народности — Србин сам. Моји су стари били...

— Молим Вас, овдје се то не смије говорити! Ово је суд! Овдје нема мјеста за политику!! устаде ражљућен судија, а сиромах, фанатични Авдулах зачепио уши, па шапуће: — »Суб'анла'!.. Вла'...« Свијета се искупило на прозоре, па само гледа...

— Господине, молим Вас, све што сам рек'о, није закону противно. Ја говорим за себе и молим вас да тамо запишете: **Србин — Ислам,** и никако друкчије!

— То се не смије!

— Л'јепо, онда збогом, ја ћу потражити, где се смије и сматрам да сте моје осећаје увриједили... Он пође вратима, али га судија врати, и — записа по његовој жељи... Сав одушевљен за своју побједу, о којој није ни мислио, а интелигентни богати Србенда, Ахмед-бег изађе и сједе у своје кочије и попосно одзврја у Приједор.

Од тога дана у старом Мајдану поче разговор о српском поријеклу босанских Мусломана.

П. Н.

утеран због више власти. Наша црк. општина морала је да покрене једну конверзију и подигла је зајам а сада када треба да плати тај дуг, наша је црк. општина поднела молбу на краља, да се тај терет опрости.

Берар: И Ваша је општина као и друге, па што тражите онда извештаја о другима?

Др. *Паниħ* тражи: 2.) да се организују општине, да не могу неорганизоване општине бирати изборнике. 3.) да се ишту рачуни од разних фондова. 4.) да се од меленачке општине ишту рачуни, 5.) да се конгруа не прима. 6.) да се број чланова адм. одбора углави на 24, а да се дневни ред увек напред пошље сваком члану.

Др. *Зубковиħ*: 1902. г. донет је на сабору закључак, да се дугови до 1898 год. имају бриса ти, но та одлука није потврђена, него је Саборски Одбор решио, да се извиди имовно стање, дужне општине. На опаску дра Паниħа бр. 2. вели, да су за споменуте општине већ учињене све нужне привреме, да се исте општине реорганизују.

Зајам се онако мора узимати, како закон прописује, а тако се код општине поступа, дакле излишан је предлог дра Паниħа.

Др. *Паниħ*: Није згорег, да се то више пута нагласи!

Др. Зубковиħ: Друге ствари, што их др. Паниħ спомиње, већ су решаване, те моли да се извештај узме на знање. (Усклици: Живио!)

Ħосиħ види да је извештај доста дебела књига, но једно не види.... И ту поново потеже Меленце, хоħе да чита једне *мађарске* новине, где се *напада част потпредседника ове скупштине.*

Др. Љуба *Павловиħ*: **Не бојте се ви за моју част!** (Урнебесно: *Живио Љуба Павловиħ!*)

Светозар Марчиħ: *Боље да говоримо о кикиндском шутору!*

Епископ: Сад је на реду извештај епарх. адм. одбора. Ту није место сад говорити о части потпредседниковој.

Ħосиħ хоħе силом да чита новине.

Др. *Зубковиħ* предлаже, да се пређе на дневни ред.

Епископ: *Узмите као своје те разлоге, а немојте овде читати новине!*

Ħосиħ узима одговорност на себе, те пита је-л' истина, да је у Меленцима ужасан перед, да је чак и Саб. Одбор морао се умешати? Је-л' истина да....

Епископ: То је ствар судска, која не спада у делокруг скупштине. Ради уверења хоħе да извести, али не да о томе решавати. Саборски Одбор, као друга инстанција, обишао је прву, што је мало неуобичајен пут, па је један извиђај спровео и дао, да ми као прва инстанција судимо. Ми смо донели одлуку, против које је уток уложен на Саб. Одбор. Исти је уништио решење адм. одбора и одузео бирачко право скупштинарима. Против овога је био рекурс на владу, одакле ми до данас никаква решења добили нисмо. У извештају цела ствар није споменута, јер судски послови не спадају овамо.

Ħосиħ: Је-ли истина, да рачуни од 1901. г. још нису прегледани?

Епископ: Рачуни су подношени и ревидирани, али ликвидација још није спроведена ни рачуни одобрени, јер се ти рачуни потежу још од 40—50 година; то су *стари греси.* (Гласови: *Док је Косовац био деловођа!)* Будним оком прате Меленце, прорачуни су увек подношени и одобрени, може на умирење још и то казати, да **Меленце већ има и до 12.000 круна уштеђена новца,** *аморшизациони се дуг редовно плаħа* и тај дуг се 40 година има отплаħивати; но он држи, *да ако овако иде као што је пошло, биħе за кратко време, за 10 година, дуг отплаħен.* после кога времена ħе Меленце имати *јак приход. Дакле, шту сада нападаши људе, који су то спровели, и епарх. управу, која је томе припомогла, није праведно!* (Бурни усклици: Живио епископ! Живио Павловиħ!) Могло је више доħи у извештај о Меленцима, но да се све узме, онда би се могла читава књига написати, а већ има три извештаја од пок. Еремиħа.— *Ħосиħ*: Је-л' истина, да је пропало 100.000 фор., за адвокате да је дато 80.000 фор.? Је-л' истина, да се двапут конвертирало и увек 20.000 више узето дуга? Је-л' истина, да Меленце 40.000 тражи дуга, ко је то одобрио?! Је-л' истина, да су списи годинама лежали нерешени? и т. д. и т. д. Напада дра Љубу Павловиħа да је исти крив, ваљда зато што је спасао ону општину, коју су *радикалне управе до ивице пропасти довеле.*

Светозар *Марчиħ*: *Треба мешнути Ħосиħа за дирекшора!*

Ħосиħ: Је-л' истина, да су у епарх. управи проневерили новаца? и т. д. и т. д.

Епископ вели, да је на њега управљена интерпелација као председника; он није дужан интерпелације примати, јер као председник није он одговоран него одсеци. Хоħе само у ствари проневере да каже, да је био један обрачун, од кога се указао мањак од 100 Круна, који се морају вратити. На она друга питања ħе доħи решење више власти, када ħе епарх. скупштина о целој ствари имати коначну слику.

Др. *Зубковиħ* предлаже, да се прими извештај, који се прима већином гласова.

Решено је затим више ситних ствари и поднесака, од којих су по гдекоји уступљени епархијским одсецима на мериторно решавање. На крају се

Епископ у кратком лепом говору захвалио члановима на дводневном раду.

У име скупштине *Др. Богдан Давидовиħ* захвалио се епископу на непартијчном и тактичном вођењу седнице.

На предлог *епископа* још је изаслат одбор, који ħе се магистрату на уступљеној дворани захвалити и пожеливши члановима сретан пут, епископ затвара ово заседање епархијске скупштине.

Чланови се са бурним: „Живео епископ!“ разилазе.

*

Славно уредништво! Ево Вам верне слике целе ове епарх скупштине. Паметном човеку је и комарац музика. Тако и из овог извештаја може свако видети, какви су људи са једне и са друге стране и где је *прави* народ.

Ја сам Вам верно послао, а са лажима, са којима *радикали* излазе на поприште, остављам славном уредништву „Бранника“ да се бори.

Ваш

. . . . . —о.

Политички преглед.

Завереничко питање у Србији.

Под насловом „Српско-енглески односи и завереничко питање“ бечка „Н. Сл. Преса“ има овај телеграфски извештај из Београда:

«Српска јавност је већ неколико дана у у врло великом узбуђењу. Долазак српског агента из Лондона, *Јовановиħа*, који је тобож, донео услове под којима се могу васпоставити односи са Енглеском, истакнуо је и опет на дневни ред завереничке питање.

Мисија Јовановиħева има сасвим приватан карактер и влада је примила његов извештај к знању, не узимајући га за основу својих саветовања. Извештај, који је имао неколико очевидних нетачности, дао је повода саветовањима која су се бавила начелним питањем: да ли је дошао тренутак да се завереничко питање реши и односи са Енглеском васпоставе. И поред свих демантовања у министарству су биле две струје, од којих је једна била за то да се завереничко питање одмах реши, а друга за то да се то решење одложи. Услови, које је енглеска ставила и које је г. С. Грујићу саопштио овдашњи енглески конзул Тизигер, састојали су се у захтеву: *да се уклоне шефови завере из војске.* Број официра које треба уклонити није био тачно одређен. Он је варирао између 4 и 12.

Али при саветовањима у многобројним министарским седницама последњих дана, број није уопште ни узимат у обзир. Хтело се најпре доħи до начелне одлуке; да ли би решење овога горућег питања било сада опортуно. У овом циљу позвани су пре свега неколико угледних политичара у двор и краљ је са њима конферисао дуже времена. Затим је влада сазвала централни одбор самосталске партије и изложила му стање ствари. Најзад је конферисао војни министар са најугледнијим завереницима у војсци. Том приликом добијен је утисак да би сви завереници без икаквог отпора напустили своја места у војсци. *Они захтевају да сви, а не појединци, буду пензионовани или отпуштени. Они су заједнички извршили дело и заједнички хоħе да носе одговорности.*

Ова изјава завереника проузроковала је у влади велику узнемиреност. Једновремено уклањања неколико стотина официра (?) произвело би у војсци и у земљи велико узбуђење, које у овом тренутку не би било ни мало пријатно.

После многих саветовања у двору, министарству и клубу изгледа да се, најзад, дошло до уверења, да трепутак за решење завереничког питања не би био повољан, и да се мора одустати од васпостављања односа са Енглеском. *Није искључено да ħе влада тражити услуге једне треħе државе* и покушати, да њеним посредовањем посредним путем доħе до нормалних односа са Енглеском«.

Новости из места и из народа.

Нови Сад. 22. марта 1906

— **Вишошколска забава.** Ученице српске више девојачке школе у *Новом Саду,* под надзором својих старешина, приређују дечју позоришну представу у *Новом Саду,* на Цвети, 26. марта (8. априла) 1906. у просторијама гостионице на паробродској станици. Распоред: I. „Балска хаљина.“ Позоришна игра у 1 чину, посрбио Беља. II. „Дете наших дана.“ Дечја глума у 4 дела, по приповетци написала *А. С.* За улазак се плаħа *једна круна,* ђаци и деца 60 потура, а ученици и ученице основних школа 40 потура. Добровољни прилози примају се са захвалношħу. Чист приход намењен је сиромашним ученицама српске више девојачке школе за поучни излет овогодишњи. Почетак је у 4 сата после подне.

— **Прилози на српско народно позориште.** 1.) *Штедионица у Вуковару,* која већ много година шаље знатне прилоге нашем народном позоришту, послала је и сада свој годишњи прилог од 60 Круна. 2.) *„Добротворна Задруга Српкиња Панчевачких“* у Панчеву послала је 47 Круна 88 п. као прилог задружних чланица, који је скупљен међу чланицама још 1898. године, па је био досад на укамаħењу. 3.) *„Добротворна Задруга Српкиња Сомборкиња“* у Сомбору послала је остатак од 40 К., чиме је подмирила целу чланарину од 200 К., која је прописана за друштва, те је постала дефинитивним чланом. 4.) Г. *Лаза пл. Продановиħ,* књиговођа у Сентомашу, исплатио је 80 К. у име остатка чланарине, те је подмирио целу чланарину и постао дефинитивним чланом. 5.) Уписали су се за чланове „Друштва за српско народно позориште“ и исплатили су целу чланарину од 100 Круна ови родољуби: *Новак Дунђерски,* велепоседник у Сентомашу; *Др. Петар Јовановиħ,* лекар у Пакрацу; *Др. Стеван Крониħ,* адвокат у Сомбору; и *Јован Теодоровиħ,* ц. и кр. мајор у миру у Земуну. 6.) *„Добротворна Задруга Српкиња Вршачкиња“* у Вршцу уписала се за члана са уплатом 20 К., а са обвезом, да ħе у року од 5 године дана исплатити остатак чланарине од 180 К., пошто је за друштва прописана чланарина од 200 К. 7.) Г. *Милорад Веселиновиħ,* сенатор у Сомбору, уписао се за члана са уплатом 50 К са тим, да остатак чланарине од 50 К исплати у року од 3 године дана. 8.) Г. *Аркадије Марковиħ,* књиговођа матичин и позоришни у Новом Саду, исплатио је 20 К у име IV. рате чланарине. 9.) Платили су по 20 К у име II. рате чланарине: г. *Др. Јован Петровиħ,* адвокат у Суботици, и г. *Др. Јован Радивојчев,* епархијски ревизор у Новом Саду. На свима овим родољубивим прилозима изјављује управни одбор „Друштва за српско народно позориште“ своју најтоплију захвалност.

— **Избор у српској правосл. црквеној општини у Осеку.** Ономад је у *Осеку* извршен избор скупштинара тамошње српске црквене општине. Листа Васе Ђурђевића је *пропала,* а победила је сјајно листа приврженика српске самосталне странке. Одлични српски родољуб, г Васа *Муачевиħ,* коме је пре шест година насилно било одузето активно и пасивно бирачко право, изабран је огромном већином за скупштинара.

— † **Анка пл. Новиħ.** У *Осеку* је 20. марта (2. априла) о. г. преминула *Анка* пл. *Новиħ* у 58. години живота. Покојница је пређе дуго година живела у Новом Саду. Бог да јој душу опрости!

— **Нов Србин већник банског стола.** Г. др. Никола *Радивојевиħ,* председник кр. судбеног стола у Вараждину, именован је за већника банског стола у Загребу.

— **Личка железница.** Госпићки „Србин“ доноси врло добар чланак, у ком се као што треба оцењују гласови мађаронских листова о трасирању и грађењу личке железнице. *Приближују се избори* и за то се сад ти гласови турају у свет, да се људи заведу, и па својим плећима изнесу у сабор оне, који им обећавају железницу. А после ħе се опет запевати стара песма: Обећање лудом радовање!

Новости са стране.

— **Ђачки немири у Букурешту.** Из Букурешта, а поводом ђачких демонстрација и нереда, јављају, да су ђаци предали ректору универзитета меморандум, у коме су изнели све, што им је на срцу, као и права на сатисфакцију. Докле год им се на њихове жалбе не одговори, они ħе страјковати од школе. Краљ *Карол* послао је из Лугана телеграм министрупредседнику, у коме је изјавио своје потпуно поверење влади, као и жељу, да се у земљи одржи мир.

— **Напад на енглески конзулат у Систану.** Донели смо телеграфску вест о нападу фанатизоване персијске руље на енглески конзулат у Систану. Сад из *Техерана* јављају, да је персијски лекар *Кукема,* фанатичар првога реда, побунио становништво у Систану противу енглеских лекара, што су болеснике од куге дали пренети из приватних кућа у болнице. Светина је напала на једну болницу, направила у њој прави пустош, уништила све лекарије и намештај, па је онда напала и на енглески конзулат. Енглески *конзул* и један *лекар бијени су батинама.* Царинарницу је спасао руски конзул *Некрасов,* који је као без душе дојурио на лице места са својим козацима. Кривица пада на хојасавеког гувернера, који је стално поступао противно владиним наредбама и самовласно послао у Систан горепоменутог персијског лекара, да докаже, да нема куге, већ да су је Европљани само уобразили.

20 дана под земљом.

— **Несрећа у угљеном руднику у Курјеру.** —

Из курјерских мајдана *спасено* је *тринаест живих.* Један зрак светлости продире у жалост због страховитог умирања у маси, у мрачним и порушеним мајданским окнима у којима је толики број лешева, изгорелих и угушених у отровном гасу. То спасење је као неко чудо, као нешто што се не може схватити. И због тога ово радосно изненађење има дирљиве последице. Родитељи, жене и деца оних многобројних жртава које мртвим сном спавају под земљом, чији остатци не могу би и ни сарањени, сада су као оживљени једном надом, коју, на жалост мора да замени очајно разочарање; они сада не могу да схвате, кад се догодило нешто неочекивано, да су баш њихови мили морали да постану жртве смрти. Њихов бол, који се већ измирио са оним, што је било а што се не може изменити оживљава поново; они ħе морати душевне муке још једном да претрпе. Заиста, још није било оволико велике несреће, која је толико дирљива и појавама које је прате, као што је ова курјерска..

У петак је из курјерског мајдана спасено тринаест живих рудара. Они су били у окну бр. 2 затворени од дана несреће и хранили су се животним намирницама својих покојних другова и зобом који су нашли у коњушници. Спасени су здрави, само је један болестан.

Поводом овога ненадног спасења тринаесторице преживелих рудара у целом курјерском крају влада силно узбуђење. Сродници и пријатељи многобројних жртава у великим масама јуре ка мајданима да виде да ли је који њихов спасен.

Хиљаде рудара, жена и деце, које оплакују губитак својих милих и хранитеља, на први глас су полетели мајданима. Кукњава жена била је језива; чуло се само нарицање и плач. Жене су наваљивале на инжињере и људе који су радили на спасавању да одмах продуже рад, јер су се надале да живих људи има под земљом. Жандармерија је муку имала да задржи жене и децу од улаза у мајдане.

Сцене које су се одиграле при виђању са спасенима у болници не могу се описати. Жене и деца спасених као да су крила добили, тако су долетили и падали су пред спасенима и љубили им руке и плакали. Многи су пали онесвешћени кад су чули да су њихови мили спасени.

Стање спасених.

Ову тринаесторицу спасли су радници којима је био посао да гасе пожар у мајдану. Они су већ хтели да изађу на површину кад су приметили једну групу од 13 људи који се једва вуку и њима приближавају. Вођа те групе, по имену Неми, казао је да долазе из окна бр. 3. где су били затворени више од двадесет дана.

Преживели рудари су са највећом опрезношħу извучени на површину. Они су једва могли да подносе дневну светлост. Они су врло слаби, али ипак није им зло. Готово сви они одговарали су на стављана им питања и причали су од чега су живели.

Рудар Неми, из Безенета, који је непрестано био вођа својих другова, непрестано је тражио вести о својој породици. Ради окрепљења спасенима се давала кашиком само бела кафа, коју су они једва гутали. Један од њих међутим не може ништа да узме, јер што узме одмах поврати.

Болница је пуна. Сваки хоħе да чува спасене, само да би их могао видети. Али лекари су наредили да сале испразне и жандарми пуштају само сроднике спасених.

Шта прича рудар Неми.

Пошто је Неми плачући изгрлио свог оца, испричао је ово: Кад је експлозија загрмела, он се ужасно уплашио и потрчао је да бежи да се негде склони, те је ударио на једну гомилу од петнаест људи. Успео је да дође до на крај окна где је нашао својих дванаест другова, који се беху склонили у једном куту у окну. Они су били у очајању кад су чули да је страдалник и он, Неми, кога су сматрали као спасиоца кад су га видели. Он их је храбрио. Тако су провели осам дана у том окну.

Неми није никад заборављао да навија свој сат, те су они свагда знали које је доба. Узалуд су покушавали да у тамнини усред рушевина и лешина нађу излаза.

Једне вечери дошли су до једне коњушнице где су нашли зоб, којим су се хранили два дана. Затим су јели и месо једног коња који је већ почео да трули и пили су из њихових флаша воду помешану са њиховом мокраћом. За време последња три дана поделили су се у три групе да траже излаза. У четвртак у вече осетили су свеж ваздух, затим су се вукли даље до места где су нађени. Они нису никако спавали, него су непрестано тражили излаза.

Извештач листа „Либерте“ јавља да су спасени претрпели толике муке да су као прави костури. Многима је од ужасног страха коса оседела. Многи нису могли да говоре од изнурености. Кад су извучени на површину, на дневну светлост и чист ваздух, већина спасених се онесвестила. Лекари који су одмах дотрчали, окрепили су спасене рударе и повратили их свести, али тек кад су пренети у болницу, ту су се толико опоравили да су неки могли да познаду своје. Међутим сви, осим Немиа, нису могли ни једне речи да проговоре.

Лекар, који је спасене прегледао, исказао је своју бојазан да ће спасени добити инфекциозну грозницу зато што су јели земљу, кору од дрвета, зоб и труло месо, али ипак се нада да ће их одржати у животу.

„Ш.“

НОВИЈЕ.

Будимпешта, 21. марта. Пут министра-председника барона *Фејервариа* у Беч изненадно је и најобавештеније кругове. Том путу се зато приписује велики политички значај.

Алхесирас, 21. марта. Рок за ратификовање закључака мароканске конференције одмерен је до 31. децембра о. г. Тај дуги рок је дат с обзиром на парламентарне прилике у појединим државама.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „Браника“.

Положај у Угарској.

Будимпешта, 22. марта. Службени лист објављује превишњу заповест, којом се накнадне резервисте угарског домобранства од г. 1904. ради допуне мирног презентног стања у домобранству позивају у активну службу код домобранства. Наредбом домобранског министра пак одређен је дан наступања службе за 9. мај. Сазив ће се извршити као у своје доба што је било код накнадних резервиста заједничке војске.

Службени лист доноси краљев указ, којим се министар правде др. Вартоломије Лањи у милости смењује, а том приликом му краљ признаје његову изврсну, верну и ревносну службу. За министра правде је наименован државни надодветник др. Гегуш.

Беч, 22. марта. Сад је сигурно, да **избори сада неће бити расписани.**

Важи као свршена ствар, да ће министар унутрашњих дела Криштофи иступити из министарског кабинета. Он хоће путем силне агитације да организира нову странку на темељу програма, који ће бити сазидан на начелу општег и једнаког бирачког права.

Проглас краљев у погледу нових избора упутиће на то, да ће се сабор у смислу IV. зак. чл. од 1848. сазвати у тако време, како ће бити могуће до краја године свршити закључне рачуне за прошлу и државни прорачун са идућу годину.

Будимпешта, 22. марта. Фејервари по подне путује с Гегушем у Беч да овај положи заклетву. Лањи ће бити потпредседник кр. Курије.

Друга хашка конференција.

Хаг, 22. марта. Русија је предала велесилама програм друге конференције за мир. Тај програм је обележен у општим цртама.

Догађаји у Русији.

Чита, 22. марта. Командант војске у Забајкалском крају, генерал Холшчевников, ухапшен је.

Тифлис, 22. марта. Татари су у Аксами напали Јермене. Настаде крвава борба. Дојурише козаци и отворе паљбу на нападаче. Многи су убијени и рањени.

Управник: **Др. Мих. Полит-Десанчић.**
Одговорни уредник: **Јанко Перић.**

Књижевне вести.

Изишао је 11. број **„Бранкова Кола“** са овим садржајем:

1. Озрен Суботић, Вуковар: *Феодор М. Достојевски*, поводом двадесетгодишњице његове смрти. (Чланак.) — 2. Зар. Р. Поповић, Београд: *Српска Борија*; слика из Старе Србије (Приповетка, посвећена Паји Марковићу Адамову и Драгутину Ј. Илијћу.) — 3. Свет. Удовички, Мол: *У нашем селу* (Песма.) — 4. Vladimir Šiffer, Загреб: *Из Циклуса: „Ноктурне“* (две песме). — 5. Јелена Босанка: *У заносу* (Песма.) — 6. К. Величков *Из песама Цариградски сонети*, с бугарског превео Вучитрнац. — 7. Евђеније Ћириков: *У остављку* (Приповетка, с руског Марко Протић.) — 8. Д. С. Мерешковски: *Васкрс богова* (Леонардо да Винчи), роман, с руског преводи Ник. Николајевић. — 9. С.: *Досиђај у Далмацији* [Расправа] — 10. *Ковчежић*. Књижевне оцене и прикази (*Ексхортс* од Ивана Маширевића, приказао Paedagogus.) Књижевне белешке (Нов Пушићев комад. — Хајне у нас. — Милов у нас.) Просветни и друштвени гласник (Јавна предавања у Београду. — Колико шовинизам зна бити слеп и глуп.) Позориште и уметност (Хрватско Земаљско Казалиште. — Успех Александра Биничког.) — Омладински Весник (Његуш.) — Новинарство (Срђ) Лица (Др. Јован Цвијић.) — Читуља (Јован [Јоза] Поповић.)

„Бранково Коло“ излази у *Ср. Карловцима* (Slavonija), сваког четвртка. Цена је листу за *Аустро-Угарску, Босну, Херцеговину и Црну Гору* на годину 10 круна, на по године 5 круна, на четврт 2 круне 50 потура (или филира); за *Србију и све остале земље* годишње 14 д. 40 п. или франака, на по године 7'20 динара или франака, на четврт године 3'60 дин. или фран. Из *Босне и Херцеговине* прима претплату *Књижарница Пахера и Кисића у Мостару*; из *Србије* само *Књижарница Велимира Валожића у Београду*; а из осталих земаља само *Администрација „Бранкова Кола“ у Ср. Карловцима*. Претплата се прима само у новцу (ниШошто у маркама итд.) —

Најтоплије препоручујемо *„Бранково Коло“*. Срби и Српкиње, претплаћујте се на овај најбољи белетристички лист наш у овим крајевима!

Новосадска пијаца.

Извештај од 22. марта (4. априла) 1906.

Нова жита.

Пшеница	I.	каквоћа	—	К	15'80 п.
„	II.	„	—	„	—·— „
Зоб	—	—	—	„	14'80 „
Јечам	—	—	—	„	14'40 „
Кукуруз:	—	—	—	„	—·— „
„	окрњен (стари)		—	„	—·— „
„	нови	—	—	„	12'80 „

Довози: слаби.
Расположење за куповање: добро.
Продато је: 150 мц. пшенице; 20 мтц. зоби, мтц. — јечма и 250 мтц. кукуруза нова.

ОГЛАСИ.

Задруга за помагање и штедњу

у Ст. Пазови.

Част нам је јавити члановима честичарима да је наша новооснована Задруга 2. априла (по римском календару) о. г. свој рад отпочела.

Позивају се г. г. чланови да изволе честице уплаћивати.

Наш завод бавиће се свима банкарским пословима, примањем новаца (улога) на штедњу и приплод са чистих 5%, есконтовањем меница, издавањем зајма на непокретности, вредносне папире, злато и т. д.

У **Ст. Пазови,** марта месеца 1906.

186 (1—1) **Управа.**

П. Н.
Нашим издањем изашле су врло фине и уметнички израђене

ДОПИСНЕ КАРТЕ

у десет боја

са којима се честитају светли празници и крсно име (свечарство — слава.)

Цена је истима

100 комада 7 круна.

Васкресеније,
Св. Георгије,
Св. Никола,
Божић,
Нова Година (Св. Василије),
Св. Јован.

Дописнице су израђене врло фино и строго по пропису и тиму српско-православном.

Молимо за што многобројније паредбе које ће бити брзо и најтачније обављене.

С поштовањем
СРПСКИ КЊИЖАРИ
БРАЋА М. ПОПОВИЋИ
издавачка српска књижара и штампарија
157 3—3 у Новом Саду.

Част ми је поштов. грађанству Новог Сада, као и поштов. посетиоцима из околине Новог Сада до знања ставити, да сам отворио

ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНУ

ТРГОВИНУ

„код Невесте“

Господска улица бр. 14. у Новом Саду

и исту снабдео **робом првог квалитета.**

У мојој радњи свака поштов. муштерија биће добром и новом робом а врло јефтином ценом послужена.

Молим за посету поштов. муштерија из места као и из околине и бележим се

118 14—15 са особитим поштовањем

ПЕТАР РАДОВАНОВИЋ.

ШТАМПАРИЈА

деоничарског друштва „Браника“ у Новом Саду

Грчко-школска улица бр. 11., у кући г. дра Мих. Полита

препоручује се п. н. публици како из места тако и са стране за израду сваковрсних штампарских послова, као: деоница, диплома, позива на беседе и забаве, разних трговачких тисканица, дела, брошира, часописа, заручница, посетница, јеловника, посмртних објава и т. д.

Нарочито се препоручујемо сл. новчаним заводима за израду

ПОСЛОВНИХ КЊИГА

сваке врсте — које наша штампарија **много јефтиније** може да изради, а тако исто чисто и укусно као растрипране књиге, — даље биланција и свих потребних тисканица.

Славним црквено-школским општинама препоручујемо се за израду домовних, крштених и посмртних протокола, годишњих прорачуна и т. д.

Наша новооснована штампарија снабдевена је са најбољим брзотисцима, најмодернијим орнаментима и украсима, стога смо у стању сваку поруџбину у духу данашње најмодерније технике извести.

Цена умерена, израда солидна и чиста.

По жељи наших пошт. поручиоца, израђујемо нарочито разне позивнице и осталепоруџбе и са основом (Tondruck) прецизно и чисто.

С поштовањем

322 86— Штампарија деоничарског друштва „Браника“.

Власник и издавалац: Деоничарско друштво „Браник“. Штампарија деоничарског друштва „Браника.“